

Regeringens skrivelse

1989/90: 156

med redogörelse för verksamheten inom
Europarådets ministerkommitté under år 1989

Skr.
1989/90: 156

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 23 maj 1990 redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1989.

På regeringens vägnar

Bengt Göransson

Anita Gradin

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 maj 1990

Närvarande: statsrådet Göransson, ordförande, och statsråden Gradin, Dahl, R. Carlsson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Gradin

Skrivelse med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1989

I resolution 319 (1966) om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967-88, senast med skr. 1989/90: 29. En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1989 har utarbetats inom utrikesdepartementet efter samråd med cheferna för justitie-, social-, utbildnings-, jordbruks-, arbetsmarknads-, bostads-, civil- och miljö- och energidepartementen samt det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om bl.a. socialtjänst innefattande omsorger om äldre och handikappade, det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om utbildningsväsendet utom högskoleutbildningen, det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om flyktingar och invandrare och det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden som rör ungdomsverksamhet och jämställdhet mellan kvinnor och män. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag hemställer att regeringen överlämnar redogörelsen till riksdagen.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

I. Ministerkommittémöten

1. Allmänt

Ministerkommittén höll två ordinarie möten och ett extra möte under år 1989 och deras ställföreträdare sammanträdde nio gånger. Till de sistnämnda har av praktiska skäl delegerats rätten att behandla och fatta beslut i ärenden inom ministerkommitténs kompetensområde, när ministrarna inte är samlade.

Sex ordinarie fackministerkonferenser arrangerades inom Europarådet under året. Sålunda hölls en socialförsäkringsministerkonferens den 12-14 april i Lugano, en idrottsministerkonferens den 30 maj – 1 juni i Reykjavik, en jämställdhetsministerkonferens den 4-5 juli i Wien, en familjeministerkonferens den 13-15 september i Nicosia, en utbildningsministerkonferens den 11-12 oktober i Istanbul och en arbetsmarknadsministerkonferens den 25-27 oktober i Köpenhamn.

Härtill kom ett informellt justitieministermöte den 19-20 juni i Haag.

Europarådets budget uppgick år 1989 till ca 459 miljoner franska francs. Sveriges bidrag uppgick till ca 15 miljoner kronor.

2. 84:e ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 84:e ministerkommittémöte i Strasbourg den 5 maj 1989 i anslutning till firandet av Europarådets 40-årsjubileum under ordförandeskap av den holländske utrikesministern Hans van den Broek. Den svenska delegationen leddes av statsrådet Anita Gradin.

Mötet inleddes med en ceremoni för att markera Finlands inträde i Europarådet som organisationens 23:e medlemsland.

Under mötet diskuterade ministrarna bl.a. en översyn av Europarådets verksamhet, prioriteringarna i det fortsatta arbetet och utvecklingen av Europarådets förbindelser med länder i Östeuropa.

Vid mötet antogs en politisk deklARATION och en resolution, vilka utarbetats under våren inför Europarådets 40-årsjubileum. Deklarationen drar upp riktlinjerna för Europarådets framtida organisation och arbetsinriktning. Den pekar därvid särskilt på Europarådets roll i främjandet av demokrati och mänskliga rättigheter, i kultursamarbetet och i utbytet rörande viktiga samhällsproblem. Vidare innehåller den avsnitt om Europarådets förbindelser med EG och med länderna i Östeuropa. För att stärka kontakterna med EG förutses bl.a. fyrapartsmöten mellan ordföranden i Europarådets ministerkommitté och Europarådets generalsekreterare å ena sidan och ordföranden i EG:s ministerråd och EG-kommissionens president å den andra. Sådana möten skall hållas 1-2 gånger om året.

På förslag av den norske utrikesministern Thorvald Stoltenberg beslöts att Polen och Ungern skulle inbjudas att ansluta sig till den europeiska kulturkonventionen.

Ministrarna beslöt vidare att ge Europarådets beskydd (auspiciet) till ett

nyinrättat öst-väst-institut i Athén och till en kommission för demokrati genom lag i Venedig.

Vid mötet framlades sedvanliga rapporter av ordföranden i EG:s ministerråd, den spanske utrikesministern Francisco Fernández Ordóñez, och EFTA-ordföranden, den norske utrikesministern Thorvald Stoltenberg.

Vid den öppna delen av ministerkommitténs möte, där medierepresentanter deltog, kommenterade ministrarna deklarationen och resolutionen, varvid statsrådet Anita Gradin höll ett anförande.

* * *

Den 10 maj valdes Catherine Lalumière av Europarådets parlamentariska församling till ny generalsekreterare i Europarådet.

3. 85:e ministerkommittémötet

Europarådets 85:e ministerkommittémöte ägde rum den 16 november 1989 i Strasbourg under ordförandeskap av den norske utrikesministern Kjell Magne Bondevik. Den svenska delegationen leddes av kabinettssekreterare Pierre Schori.

Ministerkommittémötet ägnades nästan uteslutande åt utvecklingen i Östeuropa och förutsättningarna för ett utvidgat samarbete mellan Europarådet och vissa öststater. I anslutning till mötet ägde sammanträffanden rum med Jugoslaviens, Ungerns och Polens utrikesministrar.

Ungern önskade snarast möjligt bli medlem i Europarådet, en önskan som också formulerades i ett brev till ministerkommitténs ordförande. Man insåg att många förändringar ännu krävdes i det egna samhällssystemet, men försäkrade att detta skulle ske så snabbt som de administrativa resurserna tillät. Den ungerske utrikesministern underströk att Ungern skulle kvarstå som fullvärdig medlem i Warszawapakten, samtidigt som man menade att denna skulle reformeras och förändras till sin karaktär.

Jugoslavien avsåg genom ensidig harmonisering och närmare samarbete med Europarådet på en rad sakområden förbereda ett möjligt framtida medlemskap. Man hade också inlett en översyn av det egna rättssystemet, bl.a. vad avsåg straffrätten, avskaffande av dödsstraff och förstärkning av yttrandefriheten för att anpassa sig till MR-konventionens regler.

Polen ville genom egna reformer och ett breddat och fördjupat samarbete med Europarådet förbereda sig för ett fullt medlemskap.

Ministerkommittén välkomnade de framförda önskemålen och avsiktsförklaringarna. På förslag av den österrikiske utrikesministern Alois Mock beslutades att, i enlighet med rådets regler, hänskjuta det ungerska önskemålet om medlemskap till den parlamentariska församlingen för utredning. Enighet rådde vidare om att, oaktat medlemskapsfrågan, pröva möjligheterna att snabbt bygga ut kontakterna med Jugoslavien, Ungern och Polen.

Beträffande kontakterna med Sovjetunionen beslutade ministerkommittén att i positiv anda behandla de sovjetiska samarbetsönskemål, bl.a. på det kulturella området, som hade framförts under hösten.

Förbindelserna med EG och det interna reformarbetet inom Europarå-

det efter 5 maj-deklarationen togs även upp i diskussionerna och i general-sekreterarens rapport. Vidare framlades rapporter från EG-ordföranden, den franske utrikesministern Roland Dumas, och EFTA-ordföranden, den isländske utrikesministern J.B. Hannibalsson.

Vid mötet skrev ett stort antal länder, däribland Sverige, under en konvention för bekämpande av dopning inom idrotten och ett tilläggsprotokoll till farmakopékonventionen, som möjliggör EG:s tillträde till konventionen. Polen undertecknade samtidigt kultur-, TV- och antidopingkonventionerna och Ungern skrev på kultur- och Bernkonventionerna samt en konvention rörande information om innehåll i utländsk rätt. Ungern tillkännagav även sin avsikt att ansluta sig till Eurimages (Europarådets stödfond för samproduktion och distribution av biograf- och TV-film).

Ministrarna enades vidare om en partiell överenskommelse om skapandet av ett Nord-Syd-centrum i Lissabon, vilket tillkommit som en uppföljning av Europarådets Nord-Syd-kampanj.

4. Extra ministerkommittémöte

Ministerkommittén hade den 22 mars 1989 ett extra möte för att diskutera innehållet i den deklaration och den resolution om Europarådets framtid, som sedan antogs vid ministermötet den 5 maj. Ordförande var den holländske utrikesministern Hans van den Broek. Den svenska delegationen leddes av statssekreterare Michael Sohlman.

Enighet rådde om att deklarationen, som skulle komma att antagas på Europarådets 40-årsdag, skulle dra upp huvudlinjerna för rådets fortsatta verksamhet, medan resolutionen skulle lägga fast riktlinjerna för en planerad översyn av verksamheten. Deklarationen har berörts närmare ovan. Resolutionen upprättar en tidsplan för översyn av arbetet inom Europarådets nio huvudsektorer.

För att skapa större kontinuitet i ministerkommitténs arbete beslutades att skapa en ordförandeskapsbyrå, där sittande ordförande får stöd av närmast föregående och efterkommande ordförandeland.

Vid mötet diskuterades även förbindelserna mellan Europarådet och EG och rådets kontakter med länderna i Östeuropa. Med den begynnande reformutvecklingen i Östeuropa var det viktigt både att undvika konkurrenssituationer mellan de båda västeuropeiska samarbetsorganisationerna och att utbyggnaden av kontakterna med de östeuropeiska staterna skedde steg för steg efter en prövning av de sakliga och politiska förutsättningarna för samarbete i varje enskilt fall.

II. Verksamheten inom organisationens nio huvudsektorer

Skr. 1989/90: 156
Bilaga

I. Mänskliga rättigheter

Minsterkommittén har övervakat verkställandet av Europadomstolens domar och granskat och överprövat de rapporter som Europakommissionen avgett över enskilda klagomål enligt den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Ministerkommittén har under året antagit 31 resolutioner i sådana ärenden. Fyra av dessa rör klagomål mot Sverige.

I samband med att Finland inträdde som medlem av Europarådet undertecknade Finland också den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter.

Den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr som antogs av ministerkommittén den 26 juni 1987 och lades fram för undertecknande den 26 november samma år hade vid utgången av år 1989 ratificerats av 15 av Europarådets medlemsstater. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. Konventionen trädde i kraft den 1 februari 1989. Under hösten 1989 utsåg ministerkommittén 14 medlemmar till den kommitté som upprättats enligt konventionen. Kommittén har därefter konstituerat sig och kommer att påbörja sin egentliga verksamhet under våren 1990.

Det löpande arbetet på mänskliga rättighetsområdet har i övrigt liksom under tidigare år bedrivits i styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och i dess tre expertkommittéer.

Den ökande måltillströmningen i kommissionen utgör alltså ett problem. Antalet nya registrerade enskilda klagomål per år har sedan år 1980 ökat från 390 till 1445 (varav 84 mot Sverige) vid utgången av år 1989. Ett stort antal mål har överhuvudtaget inte hunnit börja behandlas av kommissionen. Såväl inom kommissionen som inom domstolen har ett flertal åtgärder för att rationalisera organens arbete övervägts. Som ett led i strävandena att åstadkomma en förbättring lade CDDH fram ett förslag för ministerkommittén om etablering av kommissionen på en halvpermanent basis. Beslut av denna innebörd har sedermera fattats av ministerkommittén.

Det åttonde tilläggsprotokollet har trätt i kraft under år 1989. Det åttonde tilläggsprotokollet ger kommissionen möjlighet att öka målgenomströmningen genom att arbeta på kamrar istället för som nu med samtliga ledamöter. Kommissionen har utarbetat procedurregler för att börja tillämpa protokollet under år 1990. Protokollet torde i någon mån bidra till att processen kan bli snabbare.

Minsterkommittén har vidare beslutat om arbetsprogrammet för år 1990 för de ovannämnda tre underställda expertkommittéerna.

Kommittén för reformering av processen inför konventionsorganen (DH-PR) har under året bl.a. studerat frågan om att i konventionen föra in regler om möjlighet för kommissionen, domstolen och eventuellt också ministerkommittén att förordna om interimistiska åtgärder i pågående mål. Vidare har kommittén undersökt omröstningsregeln i konventionens artikel 32 d.v.s. om kravet på kvalificerad majoritet för att fastställa

konventionsbrott skall bibehållas. Kommittén har också i uppdrag att utarbeta ett textförslag vad avser frågan om en sammanslagning av kommissionen och domstolen.

Kommittén för utveckling av de i den europeiska konventionen upptagna rättigheterna (DH-DEV) har under året färdigställt och utarbetat och till styrkommittén överlämnat ett förslag till tilläggsprotokoll till konventionen angående särskilda rättssäkerhetsgarantier för förvaltningsprocessen. Styrkommittén har ännu inte fattat beslut i frågan. Kommittén har för närvarande bl.a. i uppdrag att utreda konsekvenserna av utvecklingen på det bio-medicinska området ur MR-synpunkt och om konventionen behöver kompletteras i ljuset härav. Uppdraget gäller främst att granska konsekvenserna av den bio-medicinska forskningen för artikel 8 (skyddet för den personliga integriteten).

Inom den tredje expertkommittén, kommittén för information och undervisning om mänskliga rättigheter (DH-ED) har en arbetsgrupp under året förberett och genomfört ett kollokvium rörande asylsökare och flyktingmottagande, mänskliga rättigheter utan gränser. Kollokviet var den första av tre Europarådskonferenser på temat mänskliga rättigheter som anordnades under år 1989.

En arbetsgrupp har tillsatts för att följa upp den s.k. polishandbokens användning och anordna ett seminarium under år 1990 om MR i polisutbildningen. Ett förslag till rekommendation med syfte att föra in MR-aspekterna i socialarbetares läroplaner och fortbildningskurser har presenterats. DH-ED har även inbjudit nationalkorrespondenterna till en hearing för att diskutera dokumentationscentra samt upprättande av MR-institut i de medlemsländer som ännu inte har sådana.

Slutligen kan nämnas att det sjätte tilläggsprotokollet till Europakonventionen, som förbjuder användandet av dödsstraff i fredstid, nu tillträtts av sammanlagt fjorton stater, inbegripet Sverige, sedan också Förbundsrepubliken Tyskland och San Marino ratificerat protokollet. Protokollet trädde i kraft den 1 mars 1985. Det sjunde tilläggsprotokollet som bl.a. upptar vissa rättssäkerhetsgarantier för utlänningar och rätten att överklaga brottsmålsdomar trädde i kraft den 1 november 1988. Också det åttonde tilläggsprotokollet har, som nämnts ovan, nu trätt i kraft.

2. Massmediefrågor

Rekommendationer och konventioner

Konventionen om gränsöverskridande television öppnades för undertecknande den 5 maj 1989. Konventionen innebär att TV kan sändas fritt över nationsgränserna men att ansvaret för sändningarna vilar på den stat från vars territorium sändningarna äger rum. Förutsatt att sändningarna uppfyller vissa villkor förbinder sig de mottagande länderna att inte hindra vidaresändning. Villkoren avser bl.a. bestämmelser till skydd för barn och ungdom samt regler för reklam och sponsring. Sverige har undertecknat konventionen. Radiolagsutredningen (U 1985:05) har i uppdrag att belysa konsekvenserna av ett svenskt tillträde samt att föreslå den lagstiftning som behövs.

Inom styrkommittén för massmediefrågor (CDMM) har man under år 1989 följt upp dels konventionsarbetet, dels fackministerkonferensen om massmediepolitik i Stockholm i november 1988.

Styrkommittén har varit engagerad i det intensifierade öst-väst-samarbetet. Ett särskilt rundabordssamtal har ägt rum med representanter för Jugoslavien, Polen och Ungern, vilka samtliga förklarade att de ville ansluta sig till konventionen om gränsöverskridande television. Även på andra områden uttryckte de nämnda staternas representanter intresse för samarbete med CDMM.

Under året har arbetsgrupper arbetat med sammanställning av uppgifter om finansierings- och beskattningsregler för den audiovisuella sektorn i respektive land, sponsringsfrågor m.m. samt frågor angående s.k. ensamrätt. Vidare har förberedelser gjorts för att upprätta en databas för medlemsländernas medielagstiftning och för uppgifter om programflödet och dylikt. Som ett led i uppföljningen av ministerkonferensen har dessutom en kartläggning av mediekoncentration inletts samt en särskild utredningsgrupp utsetts för att föreslå åtgärder för att förbättra produktion, distribution och marknadsföring av europeiska audiovisuella verk. Sistnämnda utredningsprojekt, liksom förberedelsearbetet för databasen om programflödet har i möjligaste mån samordnats med EG:s projekt audiovisuella EUREKA.

Underkommittén för rättsliga frågor (MM-JU) fortsatte sitt arbete med riktlinjer på det upphovsrättsliga området för satellitsändningar av TV-program och slutförde arbetet med en rekommendation om upphovsrätt och reprografi, främst fotokopiering.

3. Sociala frågor och arbetsmarknadsfrågor

a) Social trygghet

I april 1990 hölls i Lugano den fjärde europeiska konferensen för ministrar med ansvar för socialförsäkring. Från Sverige deltog socialminister Sven Hulterström. Vid konferensen diskuterades frågan om hur socialförsäkringssystemen kan anpassas till nya familjestrukturer och andra samhällsförändringar. Från svensk sida underströks arbetslinjen i socialförsäkringen och familjepolitiken.

Styrkommittén för social trygghet (CDSS) sammanträdde två gånger under året. Sedan den parlamentariska församlingen yttrat sig över styrkommitténs förslag till reviderad balk för social trygghet återremitterades förslaget till kommittén som slutbehandlade detta under året. Bl.a. beslöt kommittén att följa församlingens rekommendation om ett nytt övervakningssystem med en oberoende expertkommitté inspirerad av motsvarande organ för granskningen av medlemsländernas tillämpning av Europarådets sociala stadga. Ministerkommittén väntas öppna den reviderade balken för undertecknande under år 1990.

I samband med styrkommitténs höstmöte hölls i Strasbourg ett kollokvium om socialförsäkringen i ett föränderligt samhälle bl.a. i syfte att fästa

uppmärksamheten på den reviderade balken och på att 25 år gått sedan den ursprungliga balken blev färdig.

Styrkommittén beslöt att hålla ett nytt kollokvium om kollektivavtalsförsäkringars och andra tilläggssystemens roll i den sociala tryggheten under hösten 1990. Den återkommande granskningen av ländernas tillämpning av den gällande balken om social trygghet och dess tilläggsprotokoll för perioden 1987/88 genomfördes också under året. Sverige befanns uppfylla dessa instruments krav i alla ratificerade delar.

b) Arbetsmarknadsfrågor och socialtjänst

Styrkommittén för arbetsmarknadsfrågor (CDEM) höll under år 1989 två ordinarie möten samt ett extra möte. Vid dessa möten förberedde kommittén bl.a. Europarådets arbetsmarknadsministerkonferens i Köpenhamn i oktober 1989.

De tre frågekomplex som behandlades vid konferensen var:

- Sysselsättningens utveckling 1986 – 89 och dess närmaste framtidsperspektiv.
- Arbetsmarknadspolitiska åtgärders roll och funktion.
- Kvinnors sysselsättning.

Inför konferensen hade, på uppdrag av Europarådet, en rapport på respektive tema tagits fram av konsulter. Samtliga medlemsländer avlämnade därutöver nationella rapporter.

Sveriges arbetsmarknadsminister introducerade det tredje temat "Kvinnors sysselsättning".

Ett slutdokument antogs, i vilket noterades den förbättrade arbetsmarknadssituationen i nästan samtliga europeiska deltagarländer med ökat arbetskraftsbehov och sjunkande arbetslöshet. Vidare betonades vikten av att arbetet inom arbetsmarknadspolitiken, för att ytterligare förbättra arbetsmarknadsläget, sker i nära samarbete med samtliga berörda parter. Den ekonomiska politiken bör i samverkan med arbetsmarknadspolitiken ge ekonomiska förutsättningar för att målet full sysselsättning skall kunna uppnås. Slutligen noterades att kvinnors löncarbete utgör ett viktigt bidrag till samhällsekonomin samtidigt som det ger kvinnorna rätt till ekonomiskt oberoende och därmed ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Sverige deltar i en expertkommitté som har till uppgift att analysera unga arbetslösas situation och att studera hur myndigheter med ansvar för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, social välfärd och utbildning samverkar för att stödja dessa ungdomar. Expertkommittén hade ett möte under året, vid vilket man diskuterade konsultens rapport om de unga arbetslösas situation samt uformningen av de nationella bidragen till slutrapporten, som skall avlämnas i december 1990.

Sverige deltar också i en expertkommitté rörande ungdomars situation vid övergången från skola till arbete, som har som uppgift att utföra en analys av den lagliga, ekonomiska och sociala situationen som unga människor befinner sig i vid övergångsperioden mellan skola och arbete, som student, arbetssökande, arbetslös, visstidsanställd m.m. Kommittén kan vid behov lägga fram förslag till förbättringar av situationen för de unga

vad gäller social trygghet, arbetarskydd och rätt till inskolning och upplärning på arbetsplatsen. En rapport är under utarbetande och expertkommittén skall ha sitt första möte i maj 1990. Arbetet beräknas vara avslutat år 1991.

Styrkommittén för socialpolitiska frågor (CDPS) sammanträdde två gånger under år 1989. Härvid behandlades särskilt frågor rörande familjevåld och ensamföräldrarnas situation. Beslut fattades om att temat för nästa forskningsinsats skall bli hemlöshet/utläggare. Under året har en familjeministerkonferens hållits på Cypern den 11-15 september.

Sociala stadgan

Under år 1989 fick den sociala stadgan ovanligt mycket uppmärksamhet och publicitet. Anledningen var det arbete på ett motsvarande instrument, som påbörjades inom EG. Inom Europarådet befarades allmänt att stadgan skulle förlora sin betydelse. Så blev det dock inte eftersom endast elva av EG:s tolv medlemsländer kunde enas om EG-texten och eftersom texten betecknades som "högtidlig deklARATION" och således inte är bindande.

Universitetet i Utrecht i Nederländerna anordnade i april 1989 ett symposium angående den sociala politiken i framtidens Europa. Den sociala stadgan kritiserades av flera talare såsom föråldrad och till intet förpliktande. Andra menade dock att stadgan har stor betydelse som miniminorm och som garant mot social nedrustning och påpekade att det skulle vara svårt att få så många länder att enas om något liknande idag.

Som en följd av den stora uppmärksamheten kring stadgan beslöt Europarådets generalsekreterare i november 1989 att flytta över administrationen av stadgan från avdelningen för sociala och ekonomiska frågor till avdelningen för mänskliga rättigheter. Avsikten var att ge stadgan ökad betydelse och genomslagskraft. Eventuellt är ytterligare förändringar att vänta när det gäller hanteringen av stadgan och övervakningen av dess tillämpning. Under år 1989 präglades övervakningsarbetet av brist på ekonomiska och personella resurser. Regeringskommittén sammanträdde endast två gånger på grund av att den oberoende expertkommittén blev kraftigt försenad i sitt arbete.

Stadgan ratificerades i november 1989 av Turkiet, vilket innebär att 16 av Europarådets medlemsländer förbundit sig att följa den helt eller delvis. Tilläggsprotokollet till stadgan ratificerades i maj 1989 av Sverige som hittills enda land. Det undertecknades i juni 1989 av Frankrike. Storbritannien sade i augusti 1989 upp två moment i stadgan som tidigare ratificerats, nämligen artikel 7 moment 8 rörande nattarbete för minderåriga samt artikel 8 moment 4 rörande reglering av nattarbete och farligt, ohälsosamt eller tungt arbete för kvinnor.

c) Migration, asylfrågor, m.m.

Inom Europarådet bedrivs ett omfattande arbete som tar sikte dels på att säkerställa och stärka skyddet för flyktingar, dels på samverkan kring

integrationsaspekter på invandringen till och inom Europa. Frågor med sådan inriktning behandlas i flera olika samarbetsorgan inom Europarådet.

Ett starkt intresse för frågor som berör flyktingströmmar, asylrätt m.m. har under året också kommit till uttryck i Europarådets parlamentariska församling genom ett antal rekommendationer på detta område (nr. 1088, 1105 och 1106). Ställföreträdarkommittén har mot denna bakgrund förklarat sin avsikt att inom ramen för dess politiska dialog hålla ett särskilt möte angående dessa och närbesläktade frågor. Efter initiativ från svensk sida kommer UNHCR jämte experter från deltagarländerna att beredas tillfälle att medverka vid ett sådant möte.

Sedan 1977 finns inom Europarådet en expertkommitté för frågor som rör asylrätt och flyktingar (CAHAR). Denna är i egenskap av en ad hoc-kommitté direkt underställd ministerkommittén. En huvuduppgift för CAHAR har varit att ta fram ett förslag till överenskommelse om tillämpningen av den s.k. första asyllandsprincipen. Ett förslag härom har också överlämnats till ministerkommittén och är för närvarande under beredning där. CAHAR arbetar nu bl.a. med frågor som rör skyddet för s.k. de facto-flyktingar. I kommittén förs vidare ingående diskussioner om situationen för asylsökande i olika länder samt de problem som mottagarländerna ställs inför. Ett omfattande utbyte av information om tillströmning av asylsökande, ny lagstiftning m.m. sker inom ramen för CAHAR:s arbete.

Expertkommittén för frågor om passbestämmelser och åtgärder mot förfalskning av reschhandlingar (CAHCP) har haft till uppgift att föreslå åtgärder av rättslig eller administrativ natur som kan underlätta för medborgare i Europarådsstaterna att förflytta sig mellan medlemsländerna. Ansvaret för dessa frågor inom Europarådet kommer från och med år 1990 att föras över till styrkommittén för juridiska frågor – European Committee on Legal Co-operation (CDCJ). Arbetsgruppen skall under år 1990 slutföra pågående projekt, bl.a. jämförande studier av bilaterala och multilaterala avtal i fråga om gränskontroll m.m. Sverige är representerat i denna arbetsgrupp.

Arbetet på integrationsområdet bygger i viktiga avseenden på de resultat som uppnåddes vid den senaste europeiska migrationsministerkonferensen i Portugal år 1987. Planeringen inför nästa ministerkonferens, som kommer att äga rum hösten 1991, har påbörjats.

Det centrala koordinerande Europarådsorganet är dess styrkommitté för migrationsfrågor (CDMG), som fr.o.m. verksamhetsåret 1988 fick ett utvidgat mandat. Till skillnad från tidigare behandlas där nu även frågor med anknytning till invandringen från länder utanför Europa, vilken i stor utsträckning består av flyktingar och personer som lämnat hemlandet av flyktingliknande skäl. Denna utvidgning av mandatet tillkom delvis på svenskt initiativ. Detta följs nu upp genom att arbetsplaneringen för år 1990 bl.a. omfattar en förstudie om flyktingars sociala villkor. Sverige ingår fr.o.m. kalenderåret 1990 och två år framåt i CDMG:s byrå.

Vidare kan nämnas att Sverige under flera år innehaft ordförandeskapet i den expertkommitté under CDMG som arbetar med olika typer av aktiviteter för att främja goda relationer mellan invandrare och majoritets-

befolkning ("community relations"). Inom ramen för detta flerårsprojekt arrangerades under året bl.a. ett europeiskt expertmöte om lagstiftningens betydelse som instrument i kampen mot rasism och främlingsfientlighet. Projektet kommer att avslutas under år 1991.

Under året har CDMG, på bl.a. svenskt initiativ, påbörjat en grundläggande diskussion om samarbetets inriktning under kommande år. Denna självprövning sker delvis i ljuset av de övergripande beslut som fattades i samband med Europarådets 40-årsjubiléum i maj 1989.

Frågor med anknytning till migrationen behandlas också i en särskild expertgrupp för frågor angående dubbelt medborgarskap, som lyder under styrkommittén för juridiska frågor. Vidare behandlar styrkommittén för kommunala och regionala frågor (CDLR) ett initiativ som rör invandrarens möjligheter att delta i lokala politiska val.

d) Jämställdhetsfrågor

Kommittéarbetet

Kommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män (CEEG) höll under året sina 5:e och 6:e möten. Kommittén föreslog ministerkommittén att anta en rekommendation för att få bort könsdiskriminerande uttryck i språket. Uppföljningen av hur jämställdhetsaspekter beaktas i andra kommittéer inom Europarådets ram fortsatte. I samband med firandet av Europarådets 40 år och CEEG:s 10-årsdag anordnades i november ett seminarium med titeln "Jämställd representation en demokratisk princip – 40 års verksamhet inom Europarådet". Kommittén förberedde den andra jämställdhetsministerkonferensen i Wien i juli 1989 liksom en konferens tillsammans med CLRAE om kommunal- och regionalpolitiskt aktiva kvinnor i juni 1990 i Danmark. Sedan oktober 1989 sorterar CEEG under styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH), vilket kan ses som en markering av frågans betydelse.

Övrigt

Det andra europeiska jämställdhetsministermötet ägde rum i Wien den 4-5 juli under temat politiska strategier för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Sverige bidrog med en rapport som behandlade frågan om ansvar hos politiska beslutsfattare att underlätta både för kvinnor och män att kombinera arbetsliv med föräldraskap och familjeliv. Konferensen antog en resolution om åtgärder för att påskynda utvecklingen mot jämställdhet mellan kvinnor och män.

e) Befolkningsstudier

Europeiska befolkningskommittén (CDPO) hade sitt årliga möte i Strasbourg i juni 1989. En av huvuduppgifterna för kommittén är att utbyta synpunkter på den demografiska utvecklingen i medlemsländerna. Under år 1989 hade Islands delegat ansvaret för insamlingen, bearbetningen och

den skriftliga presentationen av de olika ländernas statistik. Länderrapporter och en sammanfattande kommentar finns publicerade under namnet "Recent demographic developments in the member states of the Council of Europe" (senaste demografiska utvecklingen i Europarådets medlemsländer).

Under kommitténs överinseende bedrivs ständigt en eller flera specialstudier av något aktuellt demografiskt område. Under år 1989 har följande studier avslutats "Kohortfruktsamhet i medlemsländerna" och "Hushållsstrukturer i Europa". Under året bedrevs arbete med "Konsekvenser för Europa av tillväxten i världens befolkning" och "Föräldransvar och andra livsstilsmöjligheter". Dessa båda studier beräknas kunna avslutas under år 1990.

Expertkommittén för studier av de ogiftas sammanboende och deras fruktsamhet har påbörjat sitt arbete under år 1989 och beräknas fortsätta under år 1990.

Befolkningskommittén kommer att hålla sitt ordinarie möte i juni 1990. Dessutom kommer ett demografiskt seminarium att arrangeras i september 1990. De ämnen som speciellt kommer att behandlas under detta seminarium och där ett eventuellt arbete kan påbörjas är:

- Framtidens europeiska befolkning.
- Immigrantbefolkning och flyttningsrörelser.
- Information och utbildning i demografiska frågor.

En gemensam aktivitet kan också påbörjas ihop med avdelningen för befolkningsstatistik i EG.

4. Utbildning, kultur och idrott

a) Utbildning och kultur

Kulturstyrelsen (CDCC) är det samordnande organet för frågor inom utbildnings- och kulturområdena. Genom att ansluta sig till 1954 års kulturkonvention kan länder som inte är medlemmar av Europarådet delta i kultursamarbetet. Detta gäller Vatikanstaten och Jugoslavien samt från år 1989 även Polen och Ungern. Under år 1989 har önskemål om tillträde till kulturkonventionen framförts från bl.a. Sovjetunionen.

Verksamheten inom kulturstyrelsen bedrivs i form av projekt, konferenser, seminarier och s.k. workshops. Arbetet är upplagt i enlighet med Europarådets tredje medelfristiga plan 1987-91.

Arbetet med att strama upp CDCC:s verksamhet fortsatte under år 1989 med diskussioner om nedskärningar och omprioriteringar i arbetsprogrammet. Beslut fattades om att fr.o.m. år 1990 tillämpa en ny programstruktur med en klarare uppdelning mellan långsiktig och kortsiktig verksamhet samt serviceaktiviteter.

Under år 1989 granskades Sverige inom projektet för översyn av nationell kulturpolitik. Skriftligt material om den svenska kulturpolitiken presenterades dels i en svensk bakgrundsrapport, dels i en rapport av den grupp om fyra granskare som kulturstyrelsen hade utsett. En muntlig

redovisning och debatt ägde rum vid CDCC:s möte i juni 1989. Materialet kommer att publiceras i tryckt form under år 1990.

Till kulturstyrelsens uppgifter hör också att förbereda kulturministerkonferenser. Under året påbörjades förberedelserna för 1990 års kulturministerkonferens i Palermo, som skall behandla det mångkulturella samhället. Sverige kommer att svara för bakgrundsrapporten till konferensen.

Utbildningsministerkonferenser anordnas inom ramen för en formellt fristående organisation, Standing Conference of European Ministers of Education. En sådan konferens – den sextonde i ordningen – ägde rum i Istanbul i oktober 1989. Huvudtemat var "The Information Society – A Challenge for Education Policies".

Utifrån behovet av en effektivisering av CDCC:s arbete inför bl.a. EG:s ökande insatser på området har man alltmer övergått till att pröva prioriteringar och koncentration av verksamheten. Bl.a. har för första gången votering om kulturstyrelsens program tillämpats.

I samma effektiviserande syfte har arbetet på att sprida kunskap om CDCC:s verksamhet också fortsatt. På dess högst prioriterade område – undervisning i moderna språk – verkar inom Sverige en särskild arbetsgrupp för att informera om och följa upp Europarådets rekommendationer om språkundervisning. Initiativet har mottagits mycket positivt av CDCC som ett exempel för övriga länder. På språkområdet har rekommendationer givits om ett nytt fyraårigt projekt, inriktat bl.a. på språkundervisning under de första skolåren och språk på den gymnasiala nivån (inklusive yrkesutbildningen – det sista av särskilt intresse för Sverige inför den förestående reformeringen av vår gymnasieskola).

På högskolområdet bedrivs arbetet i en särskild kommitté under kulturstyrelsen. På området märks främst verksamhet för rörlighet och samarbete över gränserna mellan universitet och högskolor. Under år 1989 behandlade kommittén bl.a. förslag till en konvention om generellt tillgodoräknande av tid för universitetsstudier. En särskild europeisk studenthandbok är att se som ett intressant tillägg till EG:s handbok på området.

Härutöver kan också framhållas en allt kraftigare strävan att öppna universitetskontakter mellan väst och öst.

b) Idrott

Vid det sjätte idrottsministermötet som ägde rum i juni 1989 i Reykjavik antogs sju resolutioner som vägledning för idrottskommitténs (CDDS) fortsatta arbete. Bland annat sanktionerade ministrarna det förslag till antidopningkonvention som ministerkommittén sedermera antagit. Konventionen träder i kraft så snart fem stater ratificerat den, varav fyra skall vara Europarådsmedlemmar. Sverige och ett 15-tal andra länder, inklusive Polen, undertecknade konventionen den 16 november 1989 med förbehåll för ratificering. Tre stater, Danmark, Norge och Storbritannien undertecknade konventionen utan sådant förbehåll. Konventionen har sedermera förlagts riksdagen för godkännande (prop. 1989/90:142).

Genom konventionen åtar sig varje land att stärka och bättre samordna

kampen mot dopning inom idrotten. För att följa upp arbetet upprättas en särskild internationell övervakningsgrupp inom Europarådet. Denna övervakningsgrupp blir den första mellanstatliga instansen för antidopningsinsatser. Som modell för konventionsarbetet har bl.a. stått den nordiska antidopningskonvention som gäller mellan idrottsorganisationerna i Norden.

Vid idrottsministermötet antogs även enhälligt en resolution, vari regeringarna åtar sig att verka för en idrottsbojkott av Sydafrika. Idrottskommittén ges samtidigt i uppdrag att följa upp frågan. Eftersom huvuddelen av Sydafrikas idrottsutbyte äger rum med Västeuropa innebär resolutionen, som lades fram av de nordiska länderna, ett viktigt genombrott i arbetet för att isolera apartheididrotten.

Idrottsministrarna diskuterade även läktarvåldet och säkerheten vid idrottsanläggningar och uppdrog åt den särskilda läktarvåldskommittén att inför fotbolls-VM i Italien år 1990 närmare belysa orsakerna till våldet vid idrottsarenorna samt ge förslag till motverkande åtgärder.

Läktarvåldskonventionen öppnades för signatur i november 1989. Den hade vid årets slut undertecknats av 15 stater. Genom att Polen och Ungern nu inbjudits att delta i idrottssamarbetet, väntas även dessa stater tillträda konventionen.

Under året har även de särskilda expertgrupperna för forskning och informationsutbyte sammanträtt. Expertmöten har även ägt rum om bl.a. idrottens ekonomiska betydelse och jämställd idrott, där Sverige varit representerat genom Riksidrottsförbundet. Förbundets verkställande direktör valdes till idrottskommitténs vice ordförande vid dess tolfte möte i mars 1989.

På inbjudan av den grekiska regeringen kommer nästa idrottsministermöte att hållas i Grekland år 1992.

5. Ungdomsfrågor

a) Ungdomskommittén

Styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) höll under året sina tredje och fjärde möten. Ungern och Polen deltog för första gången i arbetet. Det huvudsakliga arbetet i kommittén har gällt olika sätt att förbättra ungdomars rörlighet i Europa. Vidare har expertgrupper arbetat med information, forskning och ungdomars inflytande. Kommittén föreslog ministerkommittén att anta en rekommendation om ungdomsinformation. Mycket tid har lagts ned på att förbereda ministerkonferensen i Lissabon under år 1990 med tillhörande ungdomsaktiviteter.

b) Europeiska ungdomsfonden (EYF) och Europeiska Ungdomscentret (EYC)

Den nya ledningsstruktur som beslutats om föregående år började gälla. Detta innebar bl.a. att det för första gången hölls ett möte mellan CDEJ och den rådgivande kommittén, bestående av 25 ungdomsrepresentanter.

Den europeiska ungdomsfonden delade under år 1989 ut 8 miljoner franska francs till ca 149 projekt inom områden som öst/väst, miljö, nord/syd, ungdomsutbyte och sociala problem. Dessutom delades bidrag ut till de internationella ungdomsorganisationernas administration och tidningar. Sverige bidrog med knappt 460 000 kronor till fondens budget. Förutom det reguljära bidraget lämnade Sverige också ett extra bidrag.

Det europeiska ungdomscentret anordnade 39 seminarier för ungdomar, åtta språkkurser och två symposier. Nära 1 500 ungdomar deltog.

6. Hälso- och sjukvård

Styrkommittén för hälso- och sjukvård (CDSP) höll under år 1989 två möten.

Under året fortsatte den under år 1988 påbörjade uppföljningen av det europeiska hälsoministermötet i Paris i november 1987 som ägnades frågan om europeiskt samarbete kring frågor om organtransplantationer.

En stor del av mötena under året ägnades vidare åt förberedelserna av det fjärde ministermötet i Cypern den 18-19 oktober 1990, som skall behandla personalutbildnings- och försörjningsfrågor för hälso- och sjukvården i 2000-talets perspektiv.

En viktig del av kommitténs verksamhet är utdelning av stipendier som bidrag till studieresor för hälso- och sjukvårdspersonal. Tonvikten har i ökad utsträckning lagts vid stöd till grupper och ämnesområden som har svårt att på annat sätt få stöd för sådan kunskapsutveckling, och till de mindre länder inom Europarådet som har särskilda problem beträffande vidareutbildning av hälso- och sjukvårdspersonal.

En annan omfattande del är arbetet beträffande blodgivning och blodprodukter. En fast kommitté och arbetsgrupper tar fram underlag för europeiska överenskommelser inom detta område, gör kunskapsöversikter och bedriver kursverksamhet.

Inom AIDS-området har beslutats om en rekommendation om etiska frågeställningar med anknytning till HIV-infektion inom hälso- och sjukvård och i sociala sammanhang. Sverige har – på grund av att rekommendationen på avgörande punkter inte står i överensstämmelse med den svenska smittskyddslagstiftningen – beslutat att inte ansluta sig till rekommendationen.

En ny expertgrupp som skall belysa frågan om hur AIDS påverkar organiserandet av hälso- och sjukvården har inlett sitt arbete under året.

CDSP och dess arbetsgrupper har under en följd av år lagt stor vikt vid arbete med förebyggande hälsovård. Stöd har lämnats till lokala projekt och kurser för främjande av förebyggande psykisk hälsovård för utsatta grupper, och för hälsouppllysning, bl.a. inom skolhälsovårdens ram, med särskild inriktning på alkohol och tobak och andra beroendeframkallande medel.

Under året har kommitténs arbete med organisation av multidisciplinär cancervård lett fram till en rekommendation i ämnet.

Kommittén bedriver, i huvudsak med hjälp av expertgrupper, arbete inom bl. a. följande områden:

- Utveckling av nya teknologier inom hälso- och sjukvården av särskild betydelse för primärvårdens verksamhet.
- Organisation av europeiskt samarbete kring organtransplantationer.
- Samarbete kring epidemiologiska studier av psykisk ohälsa.
- Planering av försörjning med hälso- och sjukvårdspersonal.
- Insamling och användning av humanplasma och dess relevans för nationella blodtransfusionsprogram.
- Utbildning av personal för hantering av informationssystem inom hälso- och sjukvården.
- Socialmedicinska aspekter på barnmisshandel.
- Utvecklingstendenser inom "telemedicin" och dess betydelse i hälsoorganisationen.

Under året har CDSP diskuterat vissa ändringar av överenskommelsen nr 80 om transport av lik. Diskussionerna fortsätter under år 1990.

I anslutning till CDSP:s möten hölls även möten med en särskild kommitté med företrädare för de länder som anslutit sig till konventionen om utarbetande av en europeisk farmakopé. Kommittén fattar de formella besluten om ikraftträdande av ändrade och nya delar av farmakopén vilka beretts av den särskilda farmakopékommisionen. Se närmare härom under avsnitt IV a) Europafarmakopén.

Expertkommittén för biomedicinsk utveckling (CAHBI) har under året huvudsakligen arbetat med förslag till regler för prenatal diagnostik och s.k. screening samt rådgivning. Rekommendationen har överlämnats till ministerkommittén för godkännande.

Dessutom påbörjades arbete med regler för övrig genetik diagnostik och screening. Ett av expertgruppen för medicinsk forskning (CAHBI-RE) framlagt förslag till regler för forskning som omfattar försök på människa har också handlagts av CAHBI och överlämnats till ministerkommittén för godkännande.

Under december 1989 har CAHBI vidare anordnat ett symposium i Strasbourg om olika frågor inom biomedicinen.

7. Frågor rörande miljö, regional planering och kulturmiljövård

a) Miljöfrågor

Europarådets styrkommitté för miljövård och naturmiljöer (CDPE) höll sitt årliga möte i april 1989. Härvid presenterades ett av en brittisk expert formulerat utkast till europeisk naturvårdsstrategi "European Conservation Strategy", vilket beställts av kommittén året innan. I den efterföljande generaldebatten framkom en rad synpunkter på utkastet med bl.a. förslag till kompletteringar och höjd ambitionsnivå. Vidare beslutade kommittén att medlemsländerna skulle insända skriftliga kommentarer före den 1 juli. Sverige har lämnat sådana kommentarer.

Beträffande miljöministermötet i Bryssel den 11-12 oktober 1990 bekräftades tidigare förslag att huvudtemat för mötet skall vara markskydd

(soil conservation). Möjligen skall därvid antas ett legalt instrument i ämnet. Därtill skall på dagordningen stå den europeiska naturvårdsstrategin och frågan om konsekvenserna för Bernkonventionen till följd av att länder utanför Europarådskretsen kan komma att ratificera konventionen.

Beträffande 1990 års program beslöt CDPE att bl.a. föreslå följande:

- Initierande av en studie rörande samband mellan vattenkvaliteter i olika akvatiska ekosystem, t. ex. förhållandet nederbördsområde/flod.
- Genomförande av en klassificering och ekologisk betydelse av sjöar och åtgärder för sjöars skydd.
- Publicering av en broschyr om det biogenetiska nätverket.
- Formulering av en handlingsplan och ett legalt instrument för markskydd.
- Avgivande av en rapport om användningen av nedlagd jordbruksmark.
- Genomförande av ett projekt om skydd, vård och återställande av landsbygds miljön.
- Avhållande av ett möte om ekologiska konsekvenser av genteknologi.
- Modernisering av en resolution från 1971 om naturvård och undervisning.

Den stående kommittén för den s.k. Bernkonventionen (konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter och naturliga miljöer) hade två möten under år 1989. Vid mötet i juni avhandlades i första hand tolkningen och tillämpningen av konventionens artiklar 4 och 6 om skydd av miljöer som är betydelsefulla för fauna och flora. Vid mötet fattades beslut om en resolution och tre rekommendationer beträffande skydd av miljöer. Vid mötet i december, som utgjorde det ordinarie mötet, diskuteras bl. a. "biennial reports". Sveriges rapport var en av de få som accepterades utan kommentarer. En särskild rekommendation antogs beträffande skyddet av flodkräftan i Europa. Vidare antogs en rekommendation, som riktade sig till Norge, Sverige och Finland, som avser att stärka skyddet av vargen. I övrigt kan nämnas att för första gången deltog ett öststatsland som fullvärdig medlem i den stående kommittén, nämligen Ungern.

b) Regional planering

I Europarådets arbetsprogram finns f.n. ingen särskild styrkommitté för regional planering. Frågor om planering rörande den regionala nivån behandlas av den särskilda konferensen för ministrar med ansvar för regional planering (CEMAT) och i det arbete som sker i den ämbetsmannakommitté, som förbereder konferensens sessioner.

Resolution nr 1 om rationell markanvändning – förutsättningar och begränsande faktorer för utvecklingen, antagen vid ministerkonferensens åttonde session (CEMAT 8), antogs i november 1989 av ministerkommittén som rekommendation nr R(89)15.

Ministerkonferensens nästa session (CEMAT 9) skall äga rum år 1991 i Turkiet. Temat för CEMAT 9 är "Instrument för att uppnå rationell markanvändning". Som förberedelse för CEMAT 9 arrangerades under år 1989 två seminarier, ett i Falun om socio-politiska instrument och ett i Strasbourg om administrativa instrument.

c) Kulturmiljövård

Huvudkommittén för kulturmiljövård fullföljer det arbetsprogram som tidigare lagts fast med en bred inriktning mot bevarande vård och levandegörande av kulturarvet som en integrerad del i samhällsutvecklingen.

Som gemensam nämnare inom byggnadsvården finns konventionen om byggnadskulturarbete från år 1985. Ett arbete pågår med att uppdatera den gemensamma basen också inom arkeologiområdet. En rekommendation om skydd och levandegörande av fornlämningar inom ramen för planering och byggande färdigställdes under år 1988 och har under år 1989 antagits av ministerkommittén. Arbetet har därefter koncentrerats på att revidera den befintliga konventionen rörande skyddet av det arkeologiska arvet.

Bevarande och utveckling av byggnadshantverket har under lång tid varit ett av kommitténs prioriterade arbetsområden och ett nätverk mellan befintliga hantverkscentra har etablerats som ständig aktivitet inom kommitténs ram. Ett informationsblad ges ut med tre nummer årligen. (I Sverige har under år 1989 genom Byggentreprenörernas försorg en översättning till svenska successivt påbörjats, som fr.o.m. år 1990 kommer att distribueras till svenska utbildningsinstitutioner och byggtutbildningsansvariga.)

Det europeiska utbildningscentret i Venedig, som finansieras via styrkommitténs budget, är centralpunkt i nätverket och var under år 1989 också samlingsplatsen för det årliga kontaktmöte mellan utbildningsinstitutionerna, som utgör en av hörnstenarna i nätverkets arbete.

Förberedelser pågår för att etablera ett liknande "nätverk" mellan dokumentationscentra i de olika länderna med ansvar och arbetsuppgifter inom kulturmiljöområdet.

Det pågående arbetet med en ministerkommittérekommendation rörande finansieringsfrågorna beräknas vara avslutat tidigast under år 1990.

Kommittén har under lång tid ägnat landsbygdens byggnadskulturarv uppmärksamhet och den ministerkommittérekommendation som utarbetades under år 1988 har antagits under år 1989. Under året har en arbetsgrupp haft ansvar för att ta fram förslag till fortsatt arbete med inriktning mot en bred kulturlandskapssyn, där ett samarbete med styrkommittén för naturvård förutskickas.

1900-talets och det sena 1800-talets byggnader har under år 1989 uppmärksammats i en konferens i Wien.

Industriminnesfrågorna har under lång tid bearbetats i ett antal symposier och seminarier i olika länder. Under år 1989 var Storbritannien värd för ett avslutande seminarium. De samlade erfarenheterna avses bearbetas till en ministerrådsrekommendation.

Ett nytt frågekomplex, som kommittén börjat bearbeta är bevarande och skydd av lös inredning i sammanhållna kulturhistoriska miljöer. En sammanställning av rådande praxis och erfarenheter i medlemsländerna har genomförts under år 1989 och ett möte för specialister förutses under år 1990.

Likaså har skydd mot katastrofer aktualiserats som en fråga för kom-

mittén att engagera sig i. Ett första rundabordssamtal kring dessa frågor hölls under år 1989 och en expertgrupp avser följa upp arbetet under år 1990.

Inom kommitténs ram ryms en aktivitet som rör tekniskt bistånd till medlemsländerna. Denna verksamhet, som hittills rört 2-3 objekt per år med mycket komplex bevarandeproblematik, har fr.o.m. år 1989 fått ett komplement avsett för de många städer med historisk kärna som har behov av att i en vidare expertkrets få sina problem belysta. Kommittén skall i sådana fall kunna medverka till genomförandet av ett expertkollokvium. Ett första projekt av detta slag genomfördes under år 1989 i Palermo.

Tre fasta aktiviteter finns för att sprida information och aktivera politiker, fackmän och allmänhet. Informationsbulletinen "A future for our past" (en framtid för vårt förflutna) och den europeiska "Öppet Husdagen", är de som med full kraft engagerar samtliga medlemsländer och når ut till de egna gräsrotterna. Den tredje har mer europeiska dimensioner och innebär ett aktiverande av den gamla pilgrimsleden till Santiago de Compostela.

Styrkommittén är ansvarig för program och genomförande av fackministerkonferens inom sitt ansvarsområde.

Förberedelser har under år 1989 pågått för en ministerkonferens, som skulle ha ägt rum under år 1990. Konferensen har i sista stund skjutits upp och kommer istället att genomföras under år 1991. Som underlag för konferensen har en bred enkät gjorts bland medlemsländerna om bevarandesituationen. Den sammanställs f.n. inom sekretariatet och är den tredje i ordningen av Europaövergripande översyner sedan byggnadsvårdsåret 1975.

8. Regionala och kommunala frågor

Rekommendationer och konventioner.

Ministerkommittén antog under år 1989 en resolution R(89)13 som gäller en ändring i stadgan för Europarådets stående kommunalkonferens (CLRAE) och som bl.a. avser vissa ändringar rörande dess styrkommitté och specialkommittéer. Således garanteras genom en ändring samtliga medlemsländer representation i konferensens styrkommitté. Antalet specialkommittéer under den stående kommunalkonferensen ökas också från fyra till fem.

Kommittéarbetet

Styrkommittén för kommunala och regionala frågor (CDLR) höll under år 1989 två möten i Strasbourg. Kommittén slutförde bl.a. arbetet med förslag till en konvention om invandrars deltagande i samhällslivet på kommunal nivå. Förslaget innebär bl.a. att rösträtt och valbarhet vid kommunala val skall föreligga efter fem års bosättning. Vidare behandlade CDLR olika kommunalekonomiska frågor samt tillämpningen av den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse.

Frågor om kommunalt och regionalt samarbete över riksgränser har behandlats av en särskild kommitté (CAHCT). Kommittén sammanträdde en gång under år 1989. Därvid diskuterades bl.a. formerna för Europarådets fortsatta arbete med gränsöverskridande samarbete och tillämpningen av den europeiska ramkonventionen om samarbete över riksgränser mellan lokala och regionala samhällsorgan.

Övrigt

Fackministerkonferenser för ministrar med ansvar för kommunala frågor hålls som regel vart annat år. Nästa europeiska kommunministerkonferens äger rum den 14-16 maj 1991 i Norge (Bergen). Huvudtemat skall då vara frågan om minskad statlig reglering och kontroll av kommunal verksamhet. Bl.a. kommer de nordiska frikommunförsöken att tas upp.

9. Rättsfrågor

Rekommendationer och resolutioner

Rekommendationen R(89)1 behandlar frågor om bidrag till make efter äktenskapsskillnad i syfte att åstadkomma ekonomisk likställdhet mellan makarna.

I rekommendationen R(89)2 ges vissa riktlinjer angående insamling och användning av persondata för anställningsändamål i allmän eller enskild verksamhet. Den tar främst sikte på integritetsskyddande åtgärder.

Enligt rekommendationen R(89)8 bör det på det förvaltningsrättsliga området finnas möjlighet till visst provisoriskt domstolsskydd för enskilda i förvaltningsärenden.

Rekommendationen R(89)9 behandlar datoranknuten brottslighet. Den bygger på en rapport från en expertkommitté inom Europarådet. Rapporten innehåller bl.a. riktlinjer för hur de nationella lagarna bör vara utformade för att motverka datorrelaterad brottslighet. Enligt rekommendationen bör medlemsstaterna beakta rapporten och dess riktlinjer när de ser över sådan lagstiftning som berörs av rapporten.

I rekommendationen R(89)12 om undervisning för intagna i kriminalanstalt framhålls att utbildning utgör ett mycket väsentligt inslag när det gäller de intagnas återanpassning. Enligt rekommendationen bör därför varje intern ha tillgång till olika former av utbildning och undervisning, varvid bl.a. särskilda insatser bör göras för intagna med svårigheter att läsa och skriva.

Konventionen om handel med värdepapper av personer med insynställning, s.k. insider trading, kompletterades med ett protokoll angående särskilda EG-frågor. Sverige undertecknade båda instrumenten i september 1989.

Styrkommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) höll under året sina 51:a och 52:a möten. Kommittén föreslog ministerkommittén att anta den nämnda rekommendationen R(89)8 samt en konvention om internationellt konkurssamarbete.

CDCJ behandlade också sin egen och expertkommittéernas verksamhet för år 1990, innebärande bl.a. fortsatt arbete med frågor om dubbla medborgarskap, om integritetsskydd i datasamhället och utarbetandet av en konvention om ansvar och ersättning för miljöskada. Dessutom uppmärksammades utvecklingen i de central- och östeuropeiska staterna utanför Europarådet och inleddes en diskussion om samarbetsformer med dessa på det juridiska området.

I expertkommittéer under CDCJ pågår utredningsarbete på en rad områden i syfte att harmonisera lagstiftningen i Europarådets medlemsstater. Utöver de redan nämnda frågorna om medborgarskap, dataskydd och miljöskada behandlades under år 1989 t.ex. också vissa processfrågor inom familjerätten.

Styrkommittén för brottsfrågor (CDPC) höll under året sitt 38:e möte. Vid mötet behandlades de tidigare nämnda rekommendationerna R(89)9 och 12. Bland de frågor som är föremål för utredningsarbete under CDPC kan nämnas principer för straffmätning och påföljdsval, behandling av drogmisbrukare och AIDS-sjuka inom kriminalvården, åtgärder mot utnyttjande av barn för pornografi och prostitution samt förverkande av vinning av brott.

III. Europarådets sociala utvecklingsfond

Europarådets sociala utvecklingsfond bildades år 1956. Fonden har antagit detta arbetsnamn under år 1989. Dess officiella titel är fortfarande Europarådets fond för bosättning och regional utveckling. Samtliga Europarådets medlemsländer utom Finland, Irland, Storbritannien och Österrike är anslutna till fonden. Härutöver är den Heliga Stolen medlem. Under år 1989 har även San Marino inträtt i fonden. I början av år 1986 associerades dessutom Jugoslavien som medlem under en femårsperiod.

Fonden bildades ursprungligen som ett instrument i flyktingpolitiken, men är numera inriktad huvudsakligen på att finansiera infrastruktur-, sysselsättnings- och bostadsbyggnadsprojekt i regioner med stora befolkningsomflyttningar. Högsta prioritet ges härvid insatser i samband med inhemska flyktingströmmar och naturkatastrofer. På senare tid har även ett antal större utbildnings- och sjukvårdsprojekt finansierats. Vid diskussioner om Europarådets bidrag till en balanserad ekonomisk och social utveckling mellan medlemsländerna spelar fonden en framträdande roll, eftersom den är rådets enda konkreta instrument för att påverka utvecklingen inom detta område.

Fr.o.m. år 1989 har fonden övergått från US dollar till att använda XEU (European Currency Unit, ECU) i sin redovisning (1 XEU = 7,41 SEK per 31 december 1989).

Medlemsländernas insatser i fonden uppgår för närvarande, till sammanlagt 195,0 milj. XEU i form av inbetalda medel, garantiåtaganden och vinstmedel som tillförts enskilda medlemsländer. Härtill kommer att fonden vid utgången av år 1989 hade reserver och vinstmedel på 251,4 milj. XEU.

Med dessa medel som bas kan fonden på jämförelsevis fördelaktiga villkor ta upp lån på den internationella kapitalmarknaden. Dessa lån förmedlas sedan till projekt i medlemsländerna med den inriktning som beskrivits ovan. En liten del av utlåningen sker på speciellt fördelaktiga villkor, för närvarande en procents ränta. Denna subventionerade utlåning bekostas av en del av fondens vinstmedel.

Sedan sin tillkomst och till slutet av år 1989 har fonden finansierat projekt i medlemsländerna om totalt 6 917,4 milj. XEU räknat i löpande valutakurs. Vid årsskiftet utestående lån omräknade till aktuell valutakurs uppgick till 5 427,6 milj. XEU varav 72,8 milj. XEU som subventionerade lån. De största låntagarna under senare år har varit Italien (35 % av lånemedlen), Turkiet (29 %), Cypern (10 %), Grekland (9 %), Portugal (8 %) och Spanien (7 %). Det ändamål som erhållit mest lån är bostadsbyggande, vilket fått närmare en tredjedel av lånebeloppet.

Fondens verksamhet har under de senaste åren expanderat mycket starkt. Nyutlåningen under år 1989 uppgick således till 746,3 milj. XEU. Trots denna expansion väntade vid årsskiftet 1989/90 godkända projekt för 2 100,0 milj. XEU på finansiering. Fondens redovisade vinst uppgick under år 1989 till 66,4 milj. XEU, vilket innebär en mindre ökning sedan föregående år (62,4 milj. XEU). De senaste årens vinst har varit hög beroende bl.a. på US-dollar-kursens utveckling.

Sverige inträdde i fonden år 1977. Vår andel i fondens kapital uppgår till 5,9 milj. XEU, vilket motsvarar 3,0 %. Av detta belopp har 2,5 milj. XEU betalats in och 3,4 milj. XEU är ett garantiåtagande. Sverige har bl.a. eftersträvat att utlåningen skall få en bättre geografisk fördelning och koncentreras till de socialt angelägnaste projekten, att en större andel av fondens vinst skall användas för lån på särskilt fördelaktiga villkor samt att flera länder skall ansluta sig till fonden.

IV. Övrigt

a) Europafarmakopén

Sedan år 1975 har Sverige varit anslutet till Europarådets konvention om utarbetandet av en europeisk farmakopé (Ph Eur). Denna innehåller kvalitetsnormer för läkemedelssubstanser och vissa färdiga läkemedel och har bindande giltighet i de länder som är anslutna till konventionen. 19 länder i Västeuropa har ratificerat konventionen. Portugal har under år 1989 inträtt som fullvärdig medlem.

Den första upplagan av Europafarmakopén trädde i kraft i Sverige den 1 januari 1978. Den andra upplagan i alla dess delar trädde i kraft i medlemsländerna den 1 juli 1987. Under år 1989 har ytterligare ett häfte (facsimile 13) av den andra upplagan med standarder och föreskrifter utgetts.

Sverige var representerat vid samtliga tre kommissionsmöten under år 1989. I de totalt 25 expertgrupper som förbereder och bearbetar material som skall ingå i farmakopén medverkar 14 svenska representanter, hämtade från statliga laboratorier, farmaceutisk industri och Apoteksbolaget. De olika experterna ansvarar för ett omfattande experimentellt förarbete på sina respektive laboratorier. De statliga laboratorierna representeras av Socialstyrelsens läkemedelsavdelning, Statens bakteriologiska laboratorium och Statens veterinärmedicinska anstalt. Arbetet samordnas i Sverige av den svenska farmakopékommittén vid Socialstyrelsens läkemedelsavdelning.

Europafarmakopén har stor normgivande betydelse för läkemedels kvalitet och tillämpas av Socialstyrelsens läkemedelsavdelning och läkemedelsindustrin vid registrering och kontroll av läkemedel samt vid Apoteksbolagets beredning och hantering av läkemedel. År 1989 påbörjades en ny översyn av arbetet, som skall leda fram till beslut om vilka nya läkemedels-substanser och läkemedelsberedningar som skall ingå i kommande delar av Europafarmakopén.

Under år 1989 ledde diskussionerna med den gemensamma marknaden (EG) fram till ett förslag om ändring av konventionen om utarbetandet av farmakopén. Förslaget innebär att EG anslutes till konventionen med rätt att representera sina medlemsländer i omröstningar i farmakopékommissionen i administrativa frågor. Samtidigt ändras vissa regler avseende nödvändig majoritet för beslut.

Samordningen mellan Europarådet och EG på farmakopéområdet har medfört att arbetet inom farmakopékommissionens arbetsgrupp för framtidsplanering aktiverats. Beslut om en omorganisation av arbetet kan förväntas under år 1990.

Arbetet med den europeiska farmakopén startade år 1964. I slutet av juni 1989 anordnades med anledning av 25-årsjubileet ett vetenskapligt symposium kring europafarmakopéns arbete och framtidsperspektiv. Ca 450 personer deltog från industri, myndigheter och universiteten. Symposiet gav många värdefulla impulser inför det fortsatta planeringsarbetet.

b) Pompidougruppen (Narkotikafrågor)

Samarbetet, som under år 1989 omfattade Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Förbundsrepubliken Tyskland och EG-kommissionen, inleddes år 1971 på initiativ av den franske presidenten Georges Pompidou. Sedan år 1980 är det inkorporerat i Europarådet. Samarbetet är multidisciplinärt. De ministrar som är ansvariga för samordningen av narkotikafrågor möts ungefär en gång vart tredje år och gör de gemensamma uttalanden som påkallas av utvecklingen och gjorda utredningar och bestämmer inriktningen på samarbetet under åren fram till nästa ministermöte. Mellan ministermötena sammanträder två gånger om året representanter för de olika medlemsländerna (s.k. permanenta korrespondenter) för att genomföra ministrarnas beslut och för att rapportera om pågående och planerade insatser i medlemsländerna.

Under år 1989 var arbetet i gruppen inriktat på att fullfölja de beslut som fattades vid ministermötet år 1987.

Under år 1989 hölls också ett extra ministermöte för att diskutera i första hand spridningen av kokain i Europa men också spridningen av HIV bland narkotikamissbrukare. Ministermötet diskuterade också samarbete mellan medlemsländerna inför ratificeringen av FN:s konvention mot illegal narkotikahandling.

En arbetsgrupp tillsattes för att undersöka vilken roll rättsväsendets olika delar – t.ex. polis, åklagare, domstolar och kriminalvård – spelar för att missbrukare skall få vård i de olika medlemsländerna. Vidare ägde ett seminarium rum våren 1989 om narkotikakontroll vid flygplatser, liksom ett om narkotikakontroll vid hamnar. Ett seminarium arrangerades också om behandling av missbrukare och en arbetsgrupp har diskuterat massmediernas roll när det gäller att förebygga missbruk. Vidare arrangerades ett seminarium om insatser mot spridningen av kokain.

En särskild arbetsgrupp har arbetat med samordning av epidemiologisk forskning. Arbetet är inriktat på att genomföra en s.k. multicystudie samt förbättra skolundersökningarna. Gruppen har också diskuterat frågan om AIDS och narkotikamissbruk.

c) Handikappfrågor

Sverige deltar sedan år 1986 i Europarådets kommitté för handikappfrågor. Arbetet bedrivs – förutom i kommitténs ordinarie möten – i expertgrupper, varav Sverige deltar i två. Den ena expertgruppen avser frågor om världshälsoorganisationens (WHO) internationella klassifikation för funktionshindrande, den andra expertgruppen avser revision av ett grunddokument för kommittén.

År 1989 var kommitténs ordinarie möte förlagt till Stockholm. Under mötet behandlades områden som utbildning för rehabiliteringspersonal, arbetsmarknadsfrågor och lagstiftning på rehabiliteringsområdet. Vidare beslutade kommittén att ta initiativ till en ministerkonferens om rehabilitering under år 1991.

